

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

Захід 2.7.5.2.3. Розроблення підзаконних НПА щодо вдосконалення інформаційної системи НАЗЯВО

Строки заходу	Прогрес заходу	Статус заходу	
01.03.2023- 31.12.2023	70%	зрив виконання	✗

▪ Успіхи

Виконання заходу розпочато. Наказом НАЗЯВО від 04.04.2023 р. № 13 створено робочу групу з розробки техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) створення або модернізації інформаційних систем та електронних комунікаційних мереж, засобів інформатизації або інформаційних ресурсів. Секретаріатом НАЗЯВО підготовлено ТЕО проєкту інформатизації «Послуги з удосконалення інформаційних систем НАЗЯВО» та направлено до МОН.

НАЗЯВО підготовлено внутрішній документ «Щодо вдосконалення функціоналу інформаційної системи НАЗЯВО NAQA.svg та інструкції користувача до неї» щодо потреб оптимізації інформаційної системи та їх нормативного закріплення.

НАЗЯВО затверджено в новій редакції Порядок розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації (протокол № 16 (45) від 24.10.2023 р., зі змінами від 23.12.2023 р.).

НАЗЯВО проводиться узагальнення та вивчення додаткових потреб щодо вдосконалення Порядку розгляду повідомлень щодо порушення процедури захисту дисертацій Апеляційним комітетом НАЗЯВО (протокол № 11 (16) від 19.07.2022 р.).

02.05.2023 р. ухвалено ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти», яким передбачено утворення у складі НАЗЯВО Комітету з питань діяльності разових спеціалізованих вчених рад, який розглядатиме звернення, заяви і скарги щодо порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії, а також виконує інші повноваження, покладені на нього НАЗЯВО.

Затверджено постанову КМУ «Про внесення змін до деяких постанов КМУ з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19.05.2023 р. № 502, якою, зокрема, внесено зміни до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії та встановлено новий Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах).

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми (березень 2024)

Освіта і наука

■ Перешкоди та ризики

За даними НАЗЯВО, НАЗК повідомило про відсутність затвердженого Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на проведення заходів з реалізації антикорупційних стратегій та про відсутність коштів на фінансування заходів ДАП розпорядниками нижчого рівня, що унеможливує внесення змін до [Порядку функціонування інформаційної системи НАЗЯВО NAQA.Svr \(Додаток 5 до протоколу засідання НАЗЯВО від 30.08.2022 р. № 13\)](#), оскільки такі зміни залежать від фінансово-економічних розрахунків потреб, які не можуть бути реалізовані без додаткового фінансування.

Одним із нововведень постанови КМУ від 19.05.2023 р. № 502 було доповнення Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук новим пунктом 50 про добровільну відмову особи від наукового ступеня шляхом подання до МОН нотаріально завіреної заяви в довільній формі. Принаймні в частині наукових кіл, представників громадськості та викривачів академічної недоброчесності такий крок розцінюється як «амнісія» для плагіаторів.

КМУ, МОН та НАЗЯВО не було затверджено всіх необхідних підзаконних НПА для вдосконалення інформаційної системи НАЗЯВО відповідно до індикаторів заходу, зокрема щодо розширення переліку відомостей, що вносяться до інформаційної системи, її користувачів (у тому числі членами спеціалізованих вчених рад, здобувачами наукового ступеня, заявниками в сфері присудження та позбавлення наукових ступенів).

Водночас Департамент атестації кадрів вищої кваліфікації МОН у своїй службовій записці наполягає на тому, що для вдосконалення інформаційної системи NAQA.Svr НАЗЯВО не потребує розроблення та прийняття підзаконного НПА. Для цього достатньо рішення самого НАЗЯВО на своєму засіданні про внесення відповідних змін до Порядку функціонування інформаційної системи НАЗЯВО NAQA.Svr (рішення НАЗЯВО в силу його статусу не є підзаконним нормативно-правовим актом).

При цьому варто звернути увагу, що [Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії \(постанова КМУ від 12.01.2022 р. № 44\)](#), який є підзаконним НПА, містить положення щодо того, які відомості підлягають публікації в інформаційній системі НАЗЯВО (зокрема, пп. 2 п. 18, абз. 4 п. 19, п. 20, п. 21 тощо).

Строк виконання заходу пропущено. Індикатори виконання заходу не досягнуто в повному обсязі. Антикорупційні запобіжники поки не запроваджено.

■ Необхідні дії та рекомендації

МОН та Мінфіну забезпечити прийняття КМУ та ВРУ рішень про виділення необхідного бюджетного або донорського фінансування заходів з вдосконалення інформаційної системи НАЗЯВО NAQA.Svr.

НАЗЯВО виконати захід та внести зміни до Порядку функціонування інформаційної системи НАЗЯВО NAQA.Svr (Додаток 5 до протоколу засідання НАЗЯВО від 30.08.2022 р. № 13), зокрема щодо необхідного розширення переліку відомостей, що вносяться до інформаційної системи, та її користувачів (у тому числі членами спеціалізованих вчених рад, здобувачами наукового ступеня, заявниками в сфері присудження та позбавлення наукових ступенів).

НАЗЯВО завершити заходи з узагальнення та вивчення додаткових потреб щодо удосконалення Порядку розгляду повідомлень щодо порушення процедури захисту дисертацій Апеляційним комітетом НАЗЯВО (протокол № 11 (16) від 19.07.2022 р.) та внести відповідні зміни до нього.

МОН, НАЗЯВО та Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій провести загальнонаціональні заходи/захід щодо доцільності та можливих змін до інституту добровільної відмови від наукового ступеня, впровадженого постановою КМУ від 19.05.2023 р. № 502, прийняти за його результатами необхідні управлінські та правові рішення.